

Marijca in zvezda.

Solnce se je že skrilo za goré in večerni mrak se je razprostiral po vaséh in mestih kakor pomladanja megla, da zagrne beli dan v nočno tmíno. Veseli ptički letajo po grmovjih in drevescih, iskajoč si počitka in kmalu nastane povsod grobna tišina. Bleda luna se prikaže na visokej nebeškej planjavi obdana z nebrojnimi zvezdicami, ki migljajoč razsvetljujejo široko zemeljsko planjavo, katero je noč ogrnila s svojim črnim plaščem. Le sém ter tja še frčí kakšna

drobna živalca po hladnem večernem zraku. Otroci, ki so malo poprej še veselo skakali okoli stare lipe na sosedovej trati, prihiteli so zdaj domóv k svojim ljubim staršem. Tudi Marijca pride ter sede k materi na klop pred hišnimi vrati.

„Poglédite, mati,“ reče Marijca, „kako lepo se blesté zvezdice na nebu. In koliko jih je; jedna, dve, tri, . . . jaz jih niti sešteti ne morem. Zakaj je vendar ljubi Bog toliko zvezdic ustvaril?“

Mati položé svojo suho roko na deklíčno glavo ter se sladko nasmejejo nedolžnemu otroku.

Čez nekaj časa rekó: „glej Marijca, vsaka zvezdica, ki jo vidiš kakor svetlo piko na nočnem nebu migljati, je velik svet, ki ga je Bog ustvaril. Tam gori v svetlih zvezdicah je večni dan in večna pomlad; tam cvetice mnogo lepše cvetó nego tukaj na našej zemlji in tudi nikoli ne odcvetó; tam v zvezdah je pravo čisto veselje doma, tam je sreča, ki nikoli ne mine, tam nij nobenih solzá, nobenih težav ne trpljenja. In kadar tukaj na zemlji umrje kak dober človek, potlej ga popelje angelj tjà gori v njegovo zvezdo, da potem prebiva in se veseli rajskega veselja. Tak človek potlej gleda doli na svoje ljube, ki živé še na zemlji, dokler tudi ponje ne pride nebeški angelj, da je odpelje tja gori v svetlo zvezdo, ki se blesti v nebeškej svetlobi. Tam gori v svetlih zvezdah so naši preljubi starši, znanci in prijatelji ter prosijo za nas ljubega Boga, kadar povzdigujemo k njemu svoje roke v nadlogah in težavah. In Bog, naš najboljši oče, posluša njihove prošnje ter nas blagoslovi in daje pomoč, ako smo pridni in živimo po njegovej volji. Vsi dobri in pobožni otroci pridejo po smrti tja gori v svetle zvezdice k svojim ljubim staršem, da ondu ž njimi živé in se veselé v nebeškem veselji.“

Tako so pripovedovali mati svojej hčerki Marijci.

Marijca pogleda najpred materi v lice in potlej povzdigne svoji žarni očesci gori k jasnemu nebu ter dolgo ne izpregovori nobene besedice.

Naposled reče: „mati, v katerej zvezdi so moj ljubi oče?“

Materi se pri teh besedah vsipljejo debele solze iz oči, potlej se sladko nasmehnejo nedolžnemu otroku, vzdignejo svojo suho roko in pokažejo s prstom zvezdo, ki jima je ravno nad glavama blestela v prekrasnej svetlobi.

Kdo zna, koliko časa bi bila Marijca še gledala v to žarno zvezdo, ako bi ne bilo prišlo spanje, ki jej je zatisnilo nežni očesci in jo zazibalo v sladke sanje. Deklica je zaspala in mati jo odnesó v njeno posteljico.

Od sih dob je šla Marijca vsacega večera vèn pred hišo, poiskala je očetovo zvezdo in kadar jo je našla, pokazala jo je tudi materi.

A bilo je že pozno necega večera, da Marijca še vedno stoji zunaj pred hišo ter z objokanimi očesci zrè tja gori v zvezdovito nebo. Bil je prišel angelj in odpeljal njeno dobro mater tja gori v zvezdo njenega očeta.

Nij trajalo dolgo, in tudi Marijci je bilo treba ločiti se od domače hiše in malega vrta, kjer je poprej tako srečno živela s svojo ljubo materjo. Stara teta iz mesta pride, da jo vzame k sebi, ker je tako želela pokojna mati.

Ko je Marijca odhajala, prišli so sosedge in sosedé, da bi jej še jedenkrat podali roko v slovo; Marijca je bridko jokala, ker jej je bilo težko iti iz njenega rodnega kraja. A stara teta jej reče: „ne jokaj, Marijca, vsaj bodeš odslej pri meni in jaz bodem odslej tvoja mati!“ Ali ko je Marijca pri teh besedah pogledala teti v oči, ustrašila se je zeló njenega ostrega pogleda. Tako je njena pokojna mati nijso nikoli pogledali. Nek notranji glas jej pravi, da teta ne misli nič dobrega ž njo.

In ta glas je postajal še močnejši, ko je Marijca prišla v hišo svoje tete. Okna so bila obrnena na dvorišče in po hiši je bilo vse polno smeti in druge nesnage.

Joj, kako je bilo tu vse drugače nego li v hiši njene dobre matere.

Vsacega večera je stala Marijca pri oknu, ki je bilo z debelim železom prepleteno. Zdela se jej je, kakor da bi bila v kakej ječi. Stezala se je visoko gori na okno ter gledala v nebo, da bi videla óno lepo svetlo zvezdo, v katerej prebivajo njen oče in njena mati. A vselej je stopila k njej teta, ki je sedela v kotu za pečjo in pila vino, potegnila jo je od okna, potisnila v kot in jej dala košček črnega kruha.

„Kaj mi zijaš skozi okno, ti nečimurna stvar ti,“ togoti se starka nad ubogo Marijco. „Ali ne veš, da je zdaj konec tvoje visokosti. Na, tukaj imaš kruha, jéj in potlej se mi spravi spat, ker pri meni je treba mlademu dekletu zgodaj vstajati!“

Marijca je ležala v trdej postelji na golej slami, držèč košček črnega kruha v nežnih ročicah, ker ga jesti nij mogla. Na bledih in strhlih licih brala se jej je žalost in trpljenje. Oči so jej plavale v solzah, dokler je nij spanec zazibal v sladke in prijetne sanje, v katerih je bila pri svojih ljubih starših v zlatej zvezdi, kjer nij nobenih nadlog, nobenega trpljenja.

Druzega jutra, ko se je komaj daniti začelo, že zarohni teta na njo ter jo izbudi iz njenih sladkih sanj. Marijca se tega zeló ustraši, z jedno roko se oprè ob steno, a drugo položi na nemirno srce, kakor bi mu hotela potolaziti naglo utripanje. Teta je stala pri njej. „Ali mi ne vstaneš takój z

postelje, ti grda lenoba ti!“ Tako je rohnela starka nad ubogo Marijco in jej moléla raztrgano obleko, da vstane in se obleče.

„To nij moja obleka, teta!“ reče z žalostnim glasom uboga Marijca. „Čaj, čaj, jaz ti že pokažem tvojo obleko, ošabna potepenka!“ Zadere se teta nad njo in jej popretí s pestjo.

Marijca vstane, obleče se v raztrgano obleko ter ne reče niti besedice. Potem poklekne, povzdigne svoji nedolžni ročici k nebu in moli svojo navadno jutranjo molitevco. „Nič to!“ zavpije hudobna teta, pri meni se ne moli, ker ne trpim nobene pobožnosti v hiši. Da mi v prihodnje nikoli več kaj tacega ne storiš, zapomni si dobro, ti hinavsko deklé. A zdaj pazi, kaj ti povem! Gledaj da otideš tukaj na desno po ozkih ulicah gori do vélikega trga, kjer stojé branjevke s sadjem. Tam stoji cerkev; pri velikih vratih se vstopiš in prosiš dobrih ljudi za kak dar. Kruh, ki ga dobodeš, smeš sama pojésti, a novce, ki je dobiš, prineseš meni, kadar se vrneš zvečer domóv. Gorje ti ako mi samo jeden krajcar zajéš. Jaz te takój spazim, to si dobro zapomni. A da se mi ne vrneš nikoli, predno nemaš goldinarja! Tako, zdaj veš, kaj zahtevam od tebe. Druzega ti nemam povedati, zdaj idi!“

„Prosjáčila še nijsem nikoli, teta,“ prosi uboga Marijca in joka. „Ako nijsi, pa začni zdaj!“ zakriči starka in jo potisne skozi vrata iz hiše. —

Prišla je zima, sneg je padal v gostih kôsmih na zemljo in bilo je mrzlo, da je les pokal. Ljudje so v gorkih kožuhih naglo stopali po ulicah, ker jih je zeblo; videli so ubogo siroto pred cerkvenimi vrati, ki je od mraza premrli roki stegovala k njim in jih prosila vbogajme, a nihče se nij brigal za ubogo dekletce, ki je stalo po ves dan v snegu in mrazu, lačno, da je komaj sôplo. Bilo je na večer, mračilo se je že, in po ulicah so prižigali svetilnice. Sirota Marijca je čudljivo gledala množino mimo gredočih ljudi in vrste krasnih poslopij, iz katerih so se že davno lesketale svetle luči. V srce jo je zbolelo, ko se je spómnela, da brez goldinarja ne sme priti k teti domóv. Bila je prisiljena ali na ulici pod milim nebom prenočiti, ali se izdati neusmiljenim rokam hudobne tete. In kdo bi jej tudi dal toliko novcev! Trudna in s pobitim srcem se zgruzi Marijca pri cerkvenih vratih na tla. „O Bog, kdo se me usmili uboge sirote!“ tako vzdahne naslonivši glavo ob zid ter obleži brezzavestna. Kmalu jo prevlada trud in trdno zaspi. Mirno je ležala ob cerkvenem zidu, le ustnice so se zdaj in zdaj nekoliko genile, kakor bi kaj govorile. Srečen nasmeh jej je igral na bledem lici. Marijci se je sanjalo ob očetu in materi, s katerima je bila v rajskega veselji.

A zdajci jo nekdo poruka in jej potisne srebrn novce v njeno majheno, mrzlo roko.

„To je dvajsetica,“ reče Marijca veselo; a kmalu jo obide nova otožnost. „Goldinar moram imeti, goldinar, drugače ne smem domóv,“ vzdahne ubogo dekletce. „A znabiti mi teta za danes prizanese, ako jej povem, da mi danes nij bilo mogoče dobiti goldinarja, ker je tako slabo in mrzlo vreme!“

To rekši, vstane in se boječ podá domóv k teti. Kako jej srce bije, ko odpré vrata in stopi v hišo. „Ali se vendar pritepeš domóv, ti moja največja nadloga!“ zakriči teta s polno kupico vina v roki. „Mislila sem, da te ne bode. Pokaži, koliko novcev imaš!“

S tresočo roko podá Marijca teti srebrno dvajsetico in še nekoliko bakrenega drobiža.

„To je tedaj vse!“ zaropotá starka na trepetajoče dekletce ter vzdigne z ostrim pogledom kupico z vinom. „Dà, dà, teta, vse, vse je, kar sem v tako hudej zimi dobila. Jedla tudi nijsem še nič od zjutraj.“

„Lažješ, ti ničeva potepenka; igrala si se in klatila po mestu. Poberi se mi izpred oči in ne pridi mi blizu predno ne nadopolniš goldinarja. Ali si me razumela?“

Trepetajoč od glada in mraza zbeži ubogo dekletce iz hiše ter še le zunaj na ulici se ozré, ali je ne lovi hudobna teta, da bi jo udarila z grozečo povzdignjeno roko. V velicem strahu niti čutila nij, da je izgubila ruto, s katero je bila ubožno ogrnena okoli vratú. Tudi ljudi nij slišala za soboj, ki so jo klicali in milovali. Za nikogar se brigajoč in nikogar niti za najmanjši dar proseč, šla je z nemirnim srcem dalje proti velikej ulici. Njene oči, srce in duša so bile obrnene tja gori k nočnemu nebu, ki je bilo od vseh strani z gostimi temnimi oblaki prepreženo. Gledala je, ali se jej ne bode prikazala zvezda, v katerej so njen dobri oče in njena zlata mati, ki gotovo gledata na svojo ubogo Marijco.

In glej! hud vihar nastane, ki razžene temne oblake, da se nebó nekoliko zjasni in prikaže se svetla zvezda, ravno tista, ki jo je iskala uboga Marijca.

Od velicega veselja zavpije na glas, ter ne vidi lepo oblečenega gospoda, ki je pristopil k njej. Na koleni pade v sneg, ter s povzdignjenima rokama kliče: „oče! mati! poglédita doli na vajino zapuščeno Marijco. Ali jo vidita, kako se trese od gládú in mraza? Oh, usmilita se vajinega ubozega otroka! Vzemita me k sebi, da živim pri vaju tam gori v prelepej zlatej zvezdi, kjer nij mraza, gládú ne trpljenja. Dà, dà, vzemita me k sebi, trudna sem in lačna, da že komaj sôpem. K hudobnej teti se ne vrnem več, ker mi ne pusti moliti, kakor ste me vi učili, preljuba mati. A vendar sem molila po tihem v svojem srci; tudi hudobnej teti vse rada odpustim, le k sebi me vzemita v sveta nebesa tja gori v svetlo zvezdo, kjer živita v brezkončnem veselji!“

Zdajci začuti Marijca možko roko na svojej glavi; ozrevši se, vidi prijaznega gospoda pred soboj, ki jej reče: „s kom govoriš, ljuba moja?“

Marijca odgovori: „s svojim očetom in materjo, ki sta mi umrla, in zdaj prebivata tam gori v ónej zlatej zvezdi, ki se tako lepo blestí v nebeškej svetlobi.“

„In kdo ti je povedal, da tvoj oče in mati prebivata tam gori?“

„To mi so rekli moja ljuba mati, ko sve še skupaj živele v našej hiši, ki je daleč od tega mesta.“

Plemeniti gospod se spomni svojih ljubeznjivih otrok, ki so ga doma pričakovali v lepo razsvetljenej gorkej sobi, ter reče Marijci:

„Tvoj oče in tvoja mati sta me poslala k tebi, da te vprašam, ako hočeš iti z menoj in biti moja hčerka, dokler te Bog ne preseli v svetlo zvezdo k tvojim ljubim staršem.“

Veselo poda Marijca plemenitemu gospodu roko in srečno je živela pri njem do smrti.

H.

Prava ubožnost.

V nekem mestu je živel bogat človek. Najljubše delo mu je bilo, ako je mogel ubožcem kaj dobrega storiti. Kadar koli je videl bližnjega v po-